

BUDAPESTI HIRLAP

Megjelenik hétfő kivételével mindennap.

Előfizetési árak: Egész évre 220 korona, félévre 110 kor., negyedévre 56 kor., egy hónapra 20 kor., Egyes szám ára helyben, vidéken és pályaudvarokon 80 fillér.

Hirdetések milliméter számítással, díjszabás szerint.

Főszerkesztő:

Rákosi Jenő

Helyettes főszerkesztő:

Csáthay Ferenc

Szerkesztőség: VIII. ker., Rökk Szilárd-utca 4. sz.

Igazgatóság és kiadóhivatal: VIII. ker., József-körút 5. szám.

Telefonszámok: József 43, József 53, József 63, József 23-84.

A kormányzó.

Budapest, márc. 1.

A nemzetgyűlés ma megválasztotta Magyarországot kormányzóját *Horthy Miklós* személyében. A választás nem régi hagyományok, nemzeti szokások és ősi törvények biztos, köztudatban élő ünnepi simaságával ment végbe, hanem új dolgok, kísérletezések és bizonytalanságok némi dőcögésével és habozásával, a miről tudósítónk számolnak be. Ránk itt a tény és valóság tartozik, hogy Magyarországnak máról fogva államfője van, a ki egyetemben az új nemzetgyűléssel ennek az országnak szuverénitása teljességét képviseli, sőt jelenti. Minden kezdetnek kezdete ez, és a nemzet megnyugvással és bizalommal várhatja a további fejleményeket.

Ezek a fejlemények attól függenek, hogy ez a két tényező: nemzetgyűlés és államfő, miképp teljesítik további feladatukat. Ha fölemelkednek az ország gyászos és szomorú helyzetének kilátást kereső magaslataira, akkor megfakadhat nemzeti egységünk halmala. Ha nem, akkor tovább fogunk bolygani sivar éjszakánkban.

Mert ne feledjük el egy pillanatig se, hogy egy borzalmas betegség után még mindig a rekonvaleszcencia első napjait éljük. A ki vezetni akar bennünket, elerőtlenedett beteget, a teljes egészség felé: annak elszánt, világos akaratra, cél tudatosságra, emberfeletti tapintatra, körülhatárolt igazságosságra és törhetetlen erélyre van szüksége. A doktor a betegről nem azt kérdezi, hogy mit akar, hogy mit szeretne, mire van étvágya, hanem csak azt, hogy hogy van, mi je fáj, mit érez, mennyi ereje van és azután — rendel.

Ez a nehéz feladat vár kormányzóra és nemzetgyűlésre. Nehéz, felelősséggel teljes, következményeiben nem évtizedekre, nem évszázadokra szóló, hanem döntő a magyarság, a magyar nemzet egész jövőjére, arra az egész iszonyu valóságra nézve, hogy éljen-e vagy ne éljen tovább az Árpád, a Szent István által alapított magyar nemzet.

Nem arról van tehát ma szó, hogy itt tovább folytassuk alkotmányosdi kis játékainkat. Nem arról, hogy melyik párt akarata és iránya érvényesüljön. Nem arról, hogy itt milyen *kurzus* szerint táncoljon politika és társadalom, hanem csak arról, hogy összeszedjük erkölcsi és gazdasági erőink minden kis maradékát, a mit idő, viszonyok, ellenség és önmagunk még el nem pusztítottunk és szolgálataiba állítsuk a nemzet nagy múltjának és kívánatos jövőjének.

A nemzetgyűlés pártjaira vár különösen a magabaszállás nagy kötelessége.

Ha ez a testület megmarad két, szinte egyenlő párt hatalmi versengése porondjának, akkor nem lesz alkalmas arra, hogy e nehéz időket sikeresen kiszolgálja. Lármas ülésekkel, nagyhangú, kérkedő beszédekkel, klub-bizalommal, pártintrikákkal, kilépésekkel és belépésekkel, miniszteri tárcákon és egyéb állásokon való barátságos osztozkodással nem lehet ma az országon segíteni. Ide egy cél, egy akarat, egy férfiú, egy egész ember a talpán kell s ha valakit megválasztunk az ország kormányzójának, akkor benne kell látnunk megtestesülve azt a célt, benne kell látnunk azt az egy akaratot, benne azt a férfiút. Ha pedig nem tudjuk benne látni, akkor az annyi, mintha nem is lenne meg benne.

Ha pedig csakugyan úgy lenne, hogy nincs meg benne a hivatottságnak az a teljessége, a melyért szomorú helyzetünk égbe kiált: akkor a mi hitünk, a mi bizalmunk, a mi önzetlen odaadásunk, a mi önfeláldozó hazaszeretetünk vigye rá a többit, adjon erejének szárnyat, akaratának hatalmat, férfias elszántságának

acélos erőt.

Históriai jelentőségű és hihetetlenül magasztos elhivatás e pillanatban *Horthy Miklós* pajzsra emeltetése a magyar nemzet által. Katonanemzet voltunk szinte egy ezer éven át. Többet, mint a felét ez időnek éltük tán át meztelen karddal a kezünkben. Nem léha véletlenség tehát, hogy ismét katonát állítunk az ország élére, a mikor egy ezeréves történet legborzalmasabb katasztrófájának a romjából kell magunkat kiásnunk egy új jövő számára.

Üdvözljük jelenünk ködös, kínos, titokzatos óráin a magyar tengerészkatonát, kit nemzete ma felövezett karddal s kinek kezébe adta királyai jogarát. A nemzeti mult minden hagyománya ihlesse meg őt. Szálljon rá a Szent István, Könyves Kálmán, Szent László, IV. Béla, Nagy Lajos, Mátyás király, II. Rákóczi Ferenc vitézsége, bölcsesége, igazságossága, hogy egykor bevihesse a *Horthy* nevet a nagy magyarok nevének dicső sorozatába és éljen örök életet a nemzet emlékében.

Horthy — Magyarország kormányzója.

— A kormányzó eskütétele a nemzetgyűlésben. —

Budapest, márc. 1.

Históriai napja volt ma a nemzetgyűlésnek és az országnak. A nemzetgyűlés ma választotta meg az ország kormányzóját s a választás — egy pár szavazatot kivéve — egyhanguan *Horthy Miklós* fővezérre esett, vagyis megfelelt a közérzésnek és az egész magyar közönség várakozásának. A megválasztott kormányzó azután megjelent az ország házában s a nemzetgyűlés színe előtt ünnepiesen letette az esküt az alkotmányra. Lelkes éljenzés és a *Himnusz* fehéres éneke volt rá a megindult magyar lélek izzó visszhangja.

*

A nevezés esemény külső jelenségeken is tükröződött. A város forgalmasabb utvonala fel voltak lobogozva s az országház előtti térségen élénk, változatos mozgalmasság jelezte a történelmi pillanat érdekességét. Diszruhás rendőrök és rohamsisakos katonacsapatok helyezkedtek el az utvonalon s gondoskodtak a rend és közbiztonság megővéséről. A közönség nagy sokasága sietett a Házba, elfoglalni helyét a karzatokon, hogy szemtanúja legyen a kormányzó eskütételének.

*

Délelőtt tíz órára volt kitűzve az ülés. De a parlament belseje már korábban benépesült. A folyosó nyüzsgött a képviselők és a hazai és külföldi újságírók sokaságától: mert a külföldi lapok is nagy számmal ide küldötték tudósítóikat a kormányzóválasztás napjára. Lépten-nyomon fotografusok állványai láthatók. És ma katonatisztek zines formaruhája is élénkítette a folyosók változatos mozgóképét.

A várakozás feszültsége tekint rád minden arcra.

A politikusok csoportjaiban már a kor-

mányzóválasztás következményeiről pereg a szó és ömlik az eszmecsere. Kit fog a kormányzó megbízni a kormányalakítással? Ki lesz a miniszterelnök? Ez a legsűrűbben vitatott probléma. A már megszállt nevekhez új nevek járulnak s hallatszik a különböző vélemény és ellenvélemény. Az egyik nevet helyénvalónak fogadják el, a másikat lehetetlennek minősítik s ki-ki persze pártállása és egyéni diszpozíciója szerint alakítja ki véleményét. *Huszár* Károlynak kellene megmaradnia, hangzik sokfelől; mert *Huszár* sok kitűnő képességnek adta tanujelét s össze tudta tartani a pártokat. De *Huszár* nem vállalja — mondja az egyik. Kár — tűnődik a másik. Okos ember — hozza meg ítéletét a harmadik. Ki legyen hát? ... És sorra veszik *Haller* Istvánt, *Rubinek* Gyulát, *Andrássyt*, *Teleki* Pál grófot, *Ráday* Gedeont, *Wlassics* Gyula bárót, *Klebsberg* Kunót — s a legtöbb sánst a legtöbben a két nagy párt hívei közül az első kettőnek nyújtják. De hallani sokfelől olyan megjegyzést, hogy — meglátjátok, valami meglepetés készül: outsider fog bejönni...

Csevegnek persze arról is, még pedig nem csekély érdeklődéssel, hogy a mai miniszterek közül kik esnek ki az új alakulásból s kik számára nyílik ismét ösvény vagy ajtó az érvényesülésre, miniszteri vagy államtitkári érvényesülésre. Van kombináció bőven, csak ideje, kedve vagy könnyed lélekállapota legyen valakinek számon tartani, vagy számba venni őket.

De szól az elnöki csengő hívása: Kezdődik az ülés.

*

A terem külső képe olyan, mint egy hatalmas amfiteátrum, a hol a tribünök ezernyi sokasága izgalmas lelki feszültséggel várja az arénán végbemenendő játékot. És mindjárt az első pillanatban megkap a szembeszökő ellentét a gyönyörű Ház díszes ornamentikája és a kö-

zönség sötét megjelenése között. Magyarország ma gubernátort választott redingótban és fekete zakat-ruhában. A díszmagyar festői derűjét senki sem öltötte magára; mert az ország mai szerencsétlen helyzetéhez — még ünnepi aktusában is — a sötét szín felel meg a legjobban. Az ország fájdalmas érzése, lesújtott szívverése rajzolódott a mai ülés komor diszében. De viszont nem volt a mai ülésen senki, a ki nem volna áthatva attól a szent meggyőződéstől, hogy a díszmagyarok mihamarább előkerülnek még a lezárt ládákban s — lesz még egyszer ünnep a világon.

A karzati páholyok formás vonalai zsufolásig megteltek s szempár szempár mellett villogott le a terem padsoraira. Főképp finom rajzolatú hölgyfejek csoportosultak vonzó képsorozattá; a karzatot nézve, a hölgyek ma határozottan, kiszorították a férfiakat a politikából. Mindmegannyian sötét színű, mondhatni: templomjáró öltözetben voltak. A második számú karzaton a fővezér, illetve a kormányzó családját látjuk a többi között. Az elnöki emelvény fölötti oszlopos páholyokban a miniszterek hölgyei s más előkelőségek foglaltak helyet. A főrendek karzatián az idegen missziók tagjai helyezkedtek el. Itt ott katonai dísz csillogott elő a sötét színek közül; a hadsereg főtisztjei is a karzatról néztek végig a kormányzóválasztás történelmi jelenetét.

Egyebekben csak egy helyi változás jelzi a várt és elkövetkezendő közjogi aktust. A Ház ismert asztalát, a mely már fogalomná lett s a maradandót jelenti az örök változásban, ma elmozdították központi helyéről s szépművű perzsaszőnyeget terítettek a terem közepére. Ez a rendezés megjelölte a színteret, a melyre a kormányzó rá fog lépni, a midőn megjelenik s leteszi esküjét.

A nemzetgyűlés elnöke, *Rakovszky* István általános feszült várakozás között megnyitja az ülést. A jegyzőkönyvhitelesítés formáságán hamarosan átesvén, elrendeli a *titkos szavazást* Magyarország kormányzójának megválasztására.

Éljen Horthy! — kiáltják néhányan jobbról is, balról is, megelőzve a szavazás biztos eredményét. Azután következik a névsorolvasás hosszú, unalmas türelmi próbája s a képviselők csak azzal visznek bele némi változatot, hogy egy-egy népszerű nevet megéljeneznek.

Körülbelül egy óra hosszáig tartott a szavazás s féltizenkettőre járt az óra, a mikor *Rakovszky* kihirdette a választás eredményét, a mely szerint *összesen leadtak 141 szavazatot s ebből 131 Horthy Miklósrá esett.*

Az ige ezzel valóra vált s egy reménysugár röpített föl s játszadozott a tavaszi napfényvel, a mely beszivárgott a Ház gótikus ablakain. Van kormányzója az országnak, van hatalmi csúcsa az elárvult magyar állam épületének — mátol fogva tehát megkezdődik a szerves újjáépítésnek, a jogrend megóvásának, a védtelenek megtartalmazásának, az erőtlének feltámasztásának s az igazság és az élet megújulásának céltudatos biztoskezü munkája. Véget ér a forradalmi állapot bizonytalansága s nem lesz többé széthulló kéve a mi szerencsétlen, drága nemzetünk.

Ez a buzgó hit, ez a forró remény és ez a biztató várakozás ujjongott a lelkekben, a midőn az elnök enunciaciója után a Ház tagjai fölemelkedtek s tapsal és éljenzéssel hódoltak a kormányzó nevének.

Az elnök javaslatára azután deputációt küldött a nemzetgyűlés — minden pártból egy-egy képviselőt szemelve ki *Prohászka* püspök vezetésével — a megválasztott kormányzóért, hogy megjelenvén, a Ház színe előtt tegye le esküjét.

A küldöttség elment s gépkocsin elrobogott a Gellért-szállóba, a fővezér hadiszállására. A nemzetgyűlés azalatt szünetelt s türelmesen várakozott. Megtellek a folyosók s megtelt a Ház étkező-terme is, s nyüzsgött és hullámozott az a mozgalmas csoportosulás s az a nagy és kis kérdésekből kialakuló, elegyes társas érintkezés, vitázás s mindenféle ellenőrizhetetlen híreknek közlése és hozása, a mi ebben a tarkaságban együttvéve a Ház folyosója életének oly sajátos érdekességet és oly különös varázst is ad.

Ez így eltartott körülbelül fél óráig, a mikor hírül hozták, hogy a kormányzó autója most fordult be az Alkotmány-utcából az Or-

szágháza középső traktusa, az ugynevezett delegációs kapu elé. A képviselők s a miniszterek is besiettek a terembe. Mindenki elfoglalja helyét s a miniszterelnök is már ott ül bársonyos zsölygyén.

Ekkor azonban jelentik, hogy a kormányzó magához kéri az elnöki terembe a minisztérium tagjait. Természetesen nyomban követik a meghívást s bevonják a tanácskozásba *Andrássy* Gyula grófot és a nemzetgyűlés elnökét is.

Háromnegyed egyet mutatott az óra mutatója, a mikor az elnök újra megnyitotta az ülést s jelentette, hogy a kormányzó megérkezett s most következik az eskütétel pillanata.

Horthy Miklós az elnöki emelvény oldalán, az elnöktől jobbraeső ajtón lépett a terembe. A háznagy ment előtte s követte *Huszár* Károly miniszterelnök, majd *Prohászka* püspök és a küldöttség többi tagja.

Az egész Ház, — nemcsak a képviselők másfélszáz főnyi társasága, hanem a karzati közönség ezernyi sokasága is — meghatott melegséggel fogadta. A képviselők fölállottak s tapsal és éljenzóval üdvözölték.

A kormányzó ellentengernagyi diszruhájában jelent meg, valamennyi rendjével ékesítve. (Ez az ellentengernagyi uniformis a jogfolytonosságot képviselte, a jogfolytonosságnak egyetlen elemét, a mely a mai Házban megtalálható.) Nyugodt, katonás, energikus lépéssel haladt a terem közepe felé, az erőnek és határozottságnak kifejezésével magasra fölemelt homlokán. Az arcán a belső izgalom pirja felhőzött; a szemében az elszánt akaratsnak fénye csillogott. Megállott s az elnök felé fordított arccal, rövid főhajrással megköszönte az üdvözlést.

Most egy drámai hatású jelenet következett: rövid dialógus, kérdés és felelet az elnök és a kormányzó között.

— Kormányzó ur! — így szólította meg *Rakovszky* az elnöki székéből s ebben a minden cikornyá nélkül való megszólításban volt erő és imponáló méltóság. — Kormányzó ur! vállalja-e ön a kormányzói tisztet?

A hallgatóság azt hitte, hogy Horthy erre a kérdésre rövid igen-nel fog válaszolni. De nem. A kormányzó egy pillanatnyi megfontolást jelentő szünet után egy egész kerek mondattal válaszolt, eképpen:

— Magyarország kormányzói tisztét elfogadom.

Normális beszélő hangon, nem szavalva s nem szónokolva, minden póz nélkül, természetes keresetlenséggel mondotta ezeket a szavakat s csak a hangsúly határozottságában s csak magatartásának méltóságában vibrált a pillanatnak ünnepies magasztossága.

Az elnök azután ismét csak néhány rövid szóval üdvözölte a kormányzót s fölkérte az eskü letételére.

A kormányzó erre fölemelte jobbkéze két ujját (a régi szép hagyományoknak megfelelően) s így mondotta a jegyző után, mindenhová elérő, hangos, érthető szóval, minden gondolatot gondosan tagolva, az eskü szövegét.

A Ház tagjainak és a karzat közönségének nem kellett föllátnia az eskühöz, mert ugyis állt mindenki attól a perctől fogva, a mikor Horthy a terembe lépett. S amikor az esküből az utolsó szó elhangzott, a nemzetgyűlés tagjai tapsviharral ünnepelték a most már fölesküdt s e szerint jogainak teljességébe lépő országkormányzót.

Ugy látszott, Horthy mondani akar valamit, de a lelkekből elementáris erővel kitért a hazafiúi érzés s a *Himnusz* fenséges énekében keresett kifejezést. Lent a teremben és fönt a karzaton egyszerre, spontán közvetlenséggel hangzott föl az ének s a törvényhozás terme templomi kupolává magasodott és fölszállott a szívek fájdalmas mélységéből az áhítatos fohász: *Isten áldd meg a magyart . . . és Megbűnhődte már e nép a multat és jövődöt . . .*

Soha a Himnusz dallamának, soha a Himnusz szavainak oly megrázó hatása nem volt, mint ebben a történelmi pillanatban, a mikor Magyarország kormányzója ott állott a törvényhozás termében, mint a szebb jövőnek ígérete, mint a jobb jövőnek reménysége.

Az ének végeztével Horthy kormányzó megfordult s főhajrással bucsuzott a nemzetgyűléstől s ugyanazon az ajtón, a melyen jött, kivonult a tereméből.

Utóbb tudtuk meg, hogy a mikor közvetlenül az eskütétel után szólni akart, akkor az volt a szándéka, hogy köszönetet mond a nemzetgyűlésnek megválasztásáért.

Ujabb szünet következett, miközben a kormányzó elnöklésével a kormány minisztertanácsot tartott. A minisztérium ezen elhatározta s nyomban elő is terjesztette lemondását.

A kormányzó erre fölkérte a kormányt, hogy a kormányváltozás kérdésének elintézéséig maradjon a helyén.

Ezzel a minisztertanács véget ért. A kormányzó távozott az országházból s gépkocsiján visszatért a Gellért-szállóba.

A nemzetgyűlés pedig újból megnyilvánván, meghallgatta *Huszár* Károly bejelentését a kormány lemondásáról. Egyben elhatározta, hogy a kormányzó beiktatásáról szóló törvényjavaslatot sürgősen letárgyalja.

Ez Horthy Miklós kormányzóvá történő választásának és eskütételének krónikája.

A választás előtt.

Ünnepi köntösbe öltözött a főváros belső része. A főbb utvonalakon, a melyen az eskütételre induló kormányzónak végig kell haladni, hogy a Gellért-szállóból az Országházába jusson, a főváros lobogói díszeltek ésnemzetiszínű zászlók sorakoztak a középületeken és magánházakon. Diszruhás, sisakos lovas és gyalogos rendőrök, ünneplőt öltött katonai készütségek állottak fel az Erzsébet-híd környékén és a parlamenthez vivő utcákon. Tíz óra után katonai kordon vette körül az Országház épületét s a katonai sorfal mögött a kíváncsi közönség ezrei várakoznak, hogy tanúi lehessenek a bevonulásnak. De nemcsak a parlament vidéke feketélik a várakozók soraitól, a föllobogó utakon mindenütt nagy tömegek várják a kormányzót. A diszruhás rendőrök az *Andrássy*-szobor mögött sorfalat állanak a képviselőház egyes számú kapujának a bejárójáig. A sorfal lezuhodik a *Dunapartira* és a villamos sínek mentén széles szabad utat enged a parlamenthez közlekedő kocsiknak és autóknek. A katonai és rendőri kordon mögött helyezkednek el a különböző küldöttségek is. Legelől, a parlament bejáráinál a leányiskolák küldöttsége sorakozik föl, majd a magyar asszonyok szövetségének tagjai helyezkednek el, mellettük az ébredő magyarok, a közlisztviselők, a keresztényszocialisták és a különböző pártok és egyesületek küldöttei állanak. A bejáránál *Beniczky* Tamás rendőrfőparancsnok és a fővezérség karhatalmi különítménye őrködik a renden. Kocsit, autót föltartanak s csak igazolás után bocsátják a bejáró elé.

A míg az utca egyre mozgalmasabbá és színesebbé lesz, bent a képviselőházban is megélenkül a kép.

A kormányzó megválasztása.

— A nemzetgyűlés ülése. —

Rakovszky István elnök délelőtt tíz és fél órakor nyitotta meg az ülést.

A jegyzőkönyv hitelesítése után az elnök jelenti: Napirenden következik Magyarország kormányzójának megválasztása. Minthogy a törvény *titkos szavazást* ír elő, felkérem a nemzetgyűlési tag urakat, hogy nevük felolvasása után a szavazólapot a terem közepén elhelyezett urnába dobni sziveskedjenek. (Főlkialtások: Éljen Horthy!) A szavazókat *Szabóky* Jenő jegyző, a távollevőket *Szabó* Sándor jegyző fogja jegyezni.

A szavazás közben élénken megéljenezték *Huszár* Károlyt, *Horthy* Jenőt, a fővezér öccsét, *Prohászka* Ottokárt, *Rubinek* Gyulát.

A szavazatokat nyílt ülésben számlálták meg, mire

az elnök bejelentette, hogy *leadtak 141 szavazatot*, melyekből *Horthy Miklós 131 szavazatot* kapott. (Zajos éljenzés.) Hét szavazatot kapott *Apponyi* Albert gróf, egy üres volt, két szavazat megosztott. Ennélfogva a nemzetgyűlés *Horthy Miklóst* Magyarország kormányzójává választotta. Javasolta azután az elnök, hogy *Prohászka* Ottokár vezetésével *Patacsi* Dénes, *Gyömreü* György, *Szűj* Bálint és *Ugron* Gábor nemzetgyűlési tagokból álló küldöttség hívja meg a megválasztott államfőt.

A Ház a javaslatot elfogadta, mire a küldöttség nyomban elment az államfőért.

A küldöttség távozása után az eddig esküt nem tett bírálbizottsági tagok letették az esküt. Az elnök az ülést tíz percre felfüggesztette.

